



EVROPSKA
KOMISIJA

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 1.12.2021
JOIN(2021) 30 final

**Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu
odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki**

Strategija Global Gateway

Strategija Global Gateway

1. Uvod

Demokracije in vrednote, na katerih te temeljijo, morajo pokazati, da so se sposobne spoprijeti z današnjimi svetovnimi izzivi. Imeti morajo zmogljivosti in ambicije, potrebne za izboljšanje življenja ljudi po svetu. To realnost je pod drobnogled postavila vse večja potreba držav po naložbah in razvoju infrastrukture, ki jo potrebujejo za ustvarjanje trajnostne blaginje, delovnih mest in storitev za svoje lokalne skupnosti.

Ta globalna potreba po infrastrukturi ni ključna le za trajnostni razvoj po vsem svetu, temveč je tudi ključni del sestavljene celote za boj proti podnebnim spremembam in varstvo okolja, izboljšanje svetovne zdravstvene varnosti in povečanje konkurenčnosti svetovnega gospodarstva. Posledice nepopolnosti, nezdržljivosti ali nepovezanosti današnje svetovne infrastrukture so se med pandemijo COVID-19 neusmiljeno razkrile bodisi zaradi ekonomskih posledic in izolacije, ki jo je povzročila odsotnost digitalne povezanosti, bodisi zaradi motenj v dobavnih verigah ali pomanjkanja medicinskih proizvodov. Čeprav je pandemija pospešila nujnost ukrepanja, vrzel v naložbah in obseg svetovnih potreb obstajata že dolgo. Po ocenah skupine G20 naj bi **svetovni primanjkljaj pri naložbah v infrastrukturo do leta 2040 dosegel 13 bilijonov EUR**¹. Če upoštevamo dodatne naložbe v infrastrukturo, potrebne za omejitev podnebnih sprememb in degradacije okolja, se ta številka poveča na 1,3 bilijona EUR na leto².

Glede na to nujno potrebo po velikih finančnih vložkih države potrebujejo pozitivno ponudbo pri odločanju o tem, kako najbolje razviti svojo podnebno, energetska, prometno in digitalno infrastrukturo ali kako okrepiti svoje zdravstvene ali izobraževalne sisteme. Te odločitve resnično vplivajo na življenja in možnosti preživetja njihovih državljanov. Zato pri oblikovanju trajnostnih in visokokakovostnih projektov, ki se izvajajo z visoko ravno preglednosti in standardov, potrebujejo zaupanja vrednega partnerja, da bi lokalnim skupnostim zagotovile trajne družbene in gospodarske koristi.

EU bo svoje financiranje ponudila pod poštenimi in ugodnimi pogoji, da bi omejila tveganje težav z zadolženostjo. Trajnostno infrastrukturo bo pomagala zgraditi s podporo, znanjem in spretnostmi ter finančnimi sredstvi, potrebnimi za njeno delovanje. Brez ustrezne preglednosti, dobrega upravljanja in visokih standardov so lahko projekti slabo izbrani ali zasnovani, nedokončani ali pa se z njimi spodbuja korupcija. To ne ovira zgolj rasti in povzroča prikrajšanje lokalnih skupnosti, temveč navsezadnje ustvarja tudi odvisnosti, ki lahko omejijo zmožnost držav za sprejemanje odločitev.

EU mora glede na globalni značaj tega izziva svojim partnerjem zagotoviti pozitivno ponudbo. **Ta pozitivna ponudba je strategija Global Gateway: načrt EU za velike naložbe v razvoj infrastrukture po svetu.** Njen cilj je vzpostaviti povezave in ne ustvariti odvisnosti. Vlagati v projekte, ki jih je mogoče izvesti na podlagi visokih standardov ter z dobrim upravljanjem in preglednostjo. Sodelovati z državami gostiteljicami, finančnimi institucijami in zasebnim sektorjem za povečanje naložb v infrastrukturo, da bi se povečala naša konkurenčnost, zagotovile koristi in zaščita našim partnerjem, opolnomočile lokalne skupnosti in rešili današnji najbolj pereči svetovni izzivi – od podnebnih sprememb in trajnostnega razvoja do zdravstvene varnosti, enakosti spolov in izobraževalnih sistemov.

¹ Organizacija Global Infrastructure Hub: <https://outlook.gihub.org/>.

² Rozenberg, Julie; Fay, Marianne. 2019. „Beyond the Gap: How Countries Can Afford the Infrastructure They Need while Protecting the Planet“ (Onkraj vrzeli: kako si lahko države privoščijo potrebno infrastrukturo ob hkratnem varovanju planeta). Washington: Svetovna banka.

V ta namen se bo strategija Global Gateway uporabljala po vsem svetu ter prilagajala potrebam in strateškim interesom različnih regij, hkrati pa bo še naprej temeljila na vrednotah. Osredotočena bo na **fizično infrastrukturo**, kot so optični kabli, čisti prometni koridorji, čisti električni daljnovodi, da bi se okrepila digitalna, prometna in energetska omrežja. Ustvarila bo tudi **spodbudno okolje, da bodo projekti zagotovo prinesli rezultate**, in sicer z zagotavljanjem privlačnih naložbenih in podjetjem prijaznih trgovinskih pogojev, regulativnega zbliževanja, standardizacije, povezovanja dobavnih verig in finančnih storitev.

Priča smo novi znanstveni in proizvodni revoluciji, ki sta jo sprožili potreba po boju proti podnebnim spremembam in odzivanju na grožnje za zdravje ter digitalna preobrazba. Te spremembe prinašajo dodatne izzive za prizadevanja na področju razvoja, a tudi nove priložnosti. EU bo s pomočjo drugim prispevala tudi k spodbujanju lastnih interesov, krepitvi odpornosti svojih dobavnih verig in odpiranju več trgovinskih priložnosti za gospodarstvo EU, v katerem je približno 38 milijonov delovnih mest odvisnih od mednarodne trgovine.

Za doseganje potrebnega dosega in ustvarjanje koristi z razvojem infrastrukture doma in po svetu bodo potrebne obsežne naložbe. **Strategija Global Gateway bo z uporabo vseh finančnih in razvojnih orodij, ki so na voljo EU, in ob trdni podpori držav članic EU³ v obdobju 2021–2027 poskušala mobilizirati naložbe v višini do 300 milijard EUR.** To bo storila pod eno blagovno znamko, in sicer s pristopom Ekipa Evropa združila vire EU, držav članic, evropskih finančnih institucij in nacionalnih institucij za financiranje razvoja. Dejavno si bo prizadevala mobilizirati finančna sredstva in strokovno znanje zasebnega sektorja ter podpirala dostop do trajnostnega financiranja.

Evropa bo s strategijo Global Gateway v celoti izpolnila svojo vlogo pri zmanjšanju naložbene vrzeli na svetovni ravni. Vendar bodo za doseg tega cilja potrebna tudi usklajena prizadevanja enako mislečih partnerjev. Strategija Global Gateway bo v tem duhu usklajena z delom, ki ga je začela skupina G7, in bo vzajemno okrepila pobude, kot je Zgradimo nazaj boljši svet. Ta zaveza sodelovanju je bila znova potrjena na 26. konferenci Združenih narodov o podnebnih spremembah (COP26) leta 2021, na kateri so EU in Združene države Amerike združile podobno misleče partnerje, ki so izrazili skupno zavezanost reševanju podnebne krize z razvojem infrastrukture, ki bo čista, odporna in skladna z ogljično nevtralno prihodnostjo⁴.

Strategija Global Gateway temelji na dosežkih strategije za povezovanje Evrope in Azije iz leta 2018, nedavno sklenjenih partnerstvih za povezovanje z Japonsko in Indijo ter gospodarskem in naložbenem načrtu za Zahodni Balkan⁵, vzhodnem partnerstvu⁶ in južnem sosedstvu⁷. V celoti je usklajena z agendo ZN za trajnostni razvoj do leta 2030 in njenimi cilji trajnostnega razvoja ter Pariškim sporazumom. S strategijo Global Gateway se bo z nudenjem pozitivne izbire za razvoj svetovne infrastrukture vlagalo v mednarodno stabilnost in sodelovanje ter pokazalo, kako demokratične vrednote prinašajo gotovost in pravičnost vlagateljem, trajnostnost partnerjem in dolgoročne koristi ljudem po vsem svetu.

³ Sklepi Sveta št. 10629/21 z naslovom „Globalno povezana Evropa“ z dne 12. julija 2021.

⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/statement_21_5767

⁵ Sporočilo z naslovom „Gospodarski in naložbeni načrt za Zahodni Balkan“, COM(2020) 641 final.

⁶ Skupno sporočilo z naslovom „Krepitev odpornosti – vzhodno partnerstvo, ki prinaša koristi za vse“, JOIN(2020) 7 final, in skupni delovni dokument služb Komisije z naslovom „Recovery, resilience and reform: post 2020 Eastern Partnership priorities“ (Okrevanje, odpornost in reforma: prednostne naloge vzhodnega partnerstva po letu 2020), SWD(2021) 186 final.

⁷ Skupno sporočilo z naslovom „Obnovljeno partnerstvo z južnim sosedstvom – Nova agenda za Sredozemlje“, JOIN(2021) 2 final, in skupni delovni dokument služb Komisije z naslovom „Renewed Partnership with the Southern Neighbourhood Economic and Investment Plan for the Southern Neighbours“ (Prenovljeno partnerstvo z gospodarskim in naložbenim načrtom za južno sosedstvo za južne sosede), SWD(2021) 23 final.

Pristop strategije Global Gateway

S strategijo Global Gateway se bo usmerjala poraba sredstev EU za svetovni razvoj infrastrukture v skladu z naslednjimi ključnimi načeli:

Demokratične vrednote in visoki standardi

Strategija Global Gateway bo partnerskim državam ponudila možnost, ki temelji na vrednotah, pri odločanju o tem, kako izpolniti svoje potrebe po razvoju infrastrukture. To pomeni spoštovanje načela pravne države, upoštevanje visokih standardov človekovih in socialnih pravic in pravic delavcev ter spoštovanje norm od mednarodnih pravil in standardov do intelektualne lastnine. Pomeni izbiro naložb, ki so trajnostne za lokalno prebivalstvo, lokalno okolje in lokalno gospodarstvo. Pomeni pa tudi etični pristop, da infrastrukturni projekti ne bodo povzročili nevzdržnega dolga ali neželenih odvisnosti.

Dobro upravljanje in preglednost

Za izvajanje projektov, ki bodo delovali v dobro ljudi, bodo potrebne preglednost, odgovornost in finančna vzdržnost. Da bo pri projektih v okviru strategije Global Gateway jasno, kaj naj bi dosegli, in bodo obljubljeni tudi dosegli, bodo potrebni odprt dostop do javnih naročil, enaki konkurenčni pogoji za potencialne vlagatelje in jasen sklop dogovorjenih rezultatov. Tisti, na katere morebitni projekti najbolj vplivajo – lokalne skupnosti, podjetja in partnerji –, morajo imeti možnost izraziti svoje mnenje preko ustreznih javnih posvetovanj in sodelovanja civilne družbe. Projekti bi morali zagotoviti cenovno ugoden in enak dostop do storitev in koristi, ki jih bodo zagotavljali, zlasti za ženske in dekleta ter tiste, ki jim grozi izključenost ali prikrajšanost.

Enakovredna partnerstva

Projekti v okviru strategije Global Gateway se bodo oblikovali, razvijali in izvajali v tesnem sodelovanju s partnerskimi državami in ob posvetovanju z njimi. Infrastrukturni projekti bodo temeljili na potrebah in priložnostih, ki jih bodo opredelile za svoja lokalna gospodarstva in lokalne skupnosti, pa tudi na strateških interesih EU. To pomeni razvoj enakovrednih partnerstev z državami in zagotavljanje, da se pri načrtovanju projektov upošteva zmogljivost držav gostiteljic za trajnostno upravljanje in vzdrževanje infrastrukture po njenem dokončanju.

Zeleno in čisto

Strategija Global Gateway je podnebno nevtralna strategija za pospešitev trajnostnega razvoja in okrevanja, ustvarjanje vključujoče rasti in delovnih mest ter prehod na čistejšo in bolj krožno svetovno gospodarstvo. Vlagala bo v razvoj čiste infrastrukture, ki bo odporna na podnebne spremembe in bo v skladu s potmi k ničelnim neto emisijam. Projekti bodo izpolnjevali zaobljubo evropskega zelenega dogovora, da se ne škoduje, ter zagotovili uporabo presoj vplivov na okolje in strateških okoljskih presoj.

Poudarek na varnosti

Varna infrastruktura je temelj odpornosti svetovnega gospodarstva in dobavnih verig na digitalnem, zdravstvenem, prometnem ali energetskega področju. Projekti v okviru strategije Global Gateway bodo vlagali v infrastrukturo, da bi odpravili šibke točke, zagotovili zaupanja vredne povezave in okrepili zmogljivosti v času, ki ga zaznamujejo naravni izzivi ali izzivi, ki jih povzroči človek, fizične, kibernetске ali hibridne grožnje ter gospodarska prisila za doseganje geopolitičnih ciljev. Zagotovili bodo, da bodo državljani zaščiteni pred neupravičenim nadzorom, ki ga izvajajo javni organi ali zasebna podjetja.

Spodbujanje naložb zasebnega sektorja

Evropska industrija, ki je vodilna v svetu, znanje zasebnega sektorja in naložbena zmogljivost nam dajejo edinstveno konkurenčno prednost po vsem svetu, strategija Global Gateway pa jo

mora v celoti izkoristiti, da bi postala izvedljiva in privlačna alternativa za partnerske države. Strategija Global Gateway bo združevala in mobilizirala sredstva iz EU, njenih držav članic, finančnih institucij in večstranskih javnih financ ter ta javna sredstva uporabila za privabljanje zasebnega kapitala.

2. Prednostne naložbe strategije Global Gateway

Strategija Global Gateway bo okrepila medosebne povezave med Evropo in njenimi partnerji ter njene naložbe usmerila tja, kjer so se v zadnjih letih pokazale ali povečale infrastrukturne vrzeli. Ta področja so pogosto ključna za reševanje naših najbolj perečih svetovnih izzivov, naložbe, usmerjene vanje, pa ljudem zagotavljajo največje srednje- in dolgoročne koristi.

Prednostna naloga bodo naložbe v digitalizacijo, zdravstvo, podnebje in energijo ter promet, pa tudi v izobraževanje in raziskave. Ključni prednostni nalogi pa sta tudi izboljšanje kakovosti in količine infrastrukture ter zagotavljanje spodbudnega okolja v državah in regijah upravičenkah. Strategija Global Gateway bo zagotovila, da bodo koristi naložb pravično in enako dostopne. V tem duhu bomo zagotovili, da bodo projekti in naložbe vključujoči, zlasti kar zadeva enakost spolov.

2.1 Digitalno področje

Zaradi pandemije COVID-19 se je povečal pomen dostopa do varnih in zaupanja vrednih digitalnih infrastruktur in tehnologij, podprtih z ustrezno pravno ureditvijo. Ker se pričakuje, da se bo svetovni internetni promet do leta 2030 povečal za več kot šestkrat, bo širokopasovna povezljivost postala nujna pri prehodu na gospodarstvo in družbo, ki temeljita na podatkih.

EU bo sodelovala s partnerskimi državami pri uvajanju digitalnih omrežij in infrastruktur, kot so podmorski in zemeljski optični kabli, varni vesoljski komunikacijski sistemi ter infrastrukture v oblaku in podatkovne infrastrukture, ki skupaj dajejo podlago za izmenjavo podatkov ter sodelovanje na področju visokozmogljivega računalništva, umetne inteligence in opazovanja Zemlje. Prednostno bomo obravnavali prikrajšane regije, države in prebivalstvo, da bi odpravili globalni digitalni razkorak ter okrepili varne in zaupanja vredne digitalne povezave znotraj njih ter med Evropo in svetom. EU bo s spodbujanjem zelenih podatkovnih centrov in uporabo podvodnih kablov, opremljenih s senzorji za spremljanje oceanov, čim bolj zmanjšala okoljski odtis digitalne infrastrukture.

Zbirka orodij EU za kibernetko varnost omrežij 5G bo usmerjala naložbe v digitalno infrastrukturo. Povezana bodo tudi s **standardi in protokoli, ki podpirajo varnost in odpornost omrežja, interoperabilnost ter odprt, pluralen in varen internet**. EU bo spodbujala tudi dostop do odprtega interneta, saj je ključna gonilna sila inovacij ter družbeno-političnega, gospodarskega in kulturnega razvoja.

EU bo ponudila svežnje za digitalno gospodarstvo⁸, ki naložbe v infrastrukturo združujejo s pomočjo na ravni države, namenjeno zagotavljanju varstva osebnih podatkov, kibernetске varnosti in pravice do zasebnosti, zaupanja vredne umetne inteligence ter pravičnih in odprtih digitalnih trgov. EU bo na primer gradila na globalnem trendu približevanja splošni uredbi o varstvu podatkov, da bi druge države pritegnila k spodbujanju varnih podatkovnih tokov.

⁸ Sporočilo Komisije z naslovom „Digitalni kompas do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje“, COM(2021) 118 final z dne 9. marca 2021.

Strategija Global Gateway bo spodbujala regulativni model EU odprtih in konkurenčnih trgov za komunikacijska omrežja in storitve.

Strategija Global Gateway v praksi

Program BELLA prek podmorskega kabla med EU in Latinsko Ameriko ter zemeljske hrbtenice med južnoameriškimi državami, ki skupaj tvorita 35 000 km dolgo visokohitrostno omrežje iz optičnih vlaken, zagotavlja digitalno avtocesto za spodbujanje naložb in sodelovanja na področju raziskav. Skupna nepovratna sredstva znašajo približno 53 milijonov EUR, vključno s 26,5 milijona EUR, ki jih je zagotovila EU. EU bo prek strategije Global Gateway z dodatnimi 15 milijoni EUR, ki naj bi spodbudili financiranje iz partnerskih držav, program BELLA razširila na celotno celino Latinske Amerike. Program BELLA bo zagotovil, da bo v naslednjih 25 letih vzpostavljena potrebna povezljivost, da se izpolnijo vse večje potrebe po dvostranskem regionalnem sodelovanju na področju raziskav in izobraževanja. Vključeval bo zagotavljanje hitrega in zanesljivega dostopa do načrtovanega regionalnega centra EU Copernicus za ravnanje v izrednih razmerah v Panami, kar bo omogočilo obvladovanje izrednih podnebnih razmer. EU se je na podlagi uspeha programa BELLA zavezala, da bo prek digitalnega **zavezništva med EU ter Latinsko Ameriko in Karibi** okrepila partnerstvo z regijo ter spodbujala regulativno zbliževanje in mednarodno sodelovanje na področju varstva podatkov.

2.2 Podnebje in energija

Cenovno dostopen in zanesljiv dostop do energije in surovin je pogoj za delovanje gospodarstev in konkurenčnost industrij. Poleg tega energetski sektor ustvari več kot 70 % svetovnih emisij toplogrednih plinov, njegov prehod na čistejšo energijo pa bo ključen pri preprečevanju uničujočih učinkov podnebnih sprememb. **EU se je zavezala, da bo do leta 2050 postala prva podnebno nevtralna celina.** Na nedavni konferenci COP26 se je svet v okviru Glasgowskega podnebnega pakta skupaj zavezal zmanjšanju svetovnih emisij ogljikovega dioksida na ničelno neto stopnjo, ki naj bi bila dosežena približno sredi stoletja.

Podnebne spremembe in zmanjševanje biotske raznovrstnosti nesorazmerno vplivajo na najrevnejše in najranljivejše na svetu, zlasti v državah z nizkim in srednjim dohodkom. Naložbe v **blažitev podnebnih sprememb in odpornost proti njim** v teh državah niso potrebne le zaradi hrane, zdravja, varnosti ljudi in zaščite pred vplivi podnebnih sprememb, temveč pomenijo tudi veliko gospodarsko priložnost. Za zagotovitev, da bodo te naložbe prinesle dejanske spremembe, mora biti infrastruktura zasnovana za odziv na sedanja tveganja in prihodnje grožnje, zgrajena pa mora biti v skladu s standardi, ki bodo spodbujali nizke ali ničelne emisije, in tako, da bo vzdržala svoj učinek.

Te naložbe v infrastrukturo in podporna pravna ureditev bodo utirali pot za prehod na čisto energijo. Skupaj so edinstvena priložnost za preoblikovanje gospodarstev, ustvarjanje delovnih mest in krepitev energetske varnosti. Sodelovali bomo s partnerskimi državami, da bi jim omogočili pravičen energetski prehod in hkrati povečali raznolikost naše oskrbe s čisto energijo. Podpirali bomo regionalno energetsko povezovanje, ki temelji na projektih medsebojnega povezovanja in skupnih projektih, kot so vetrna polja na morju v obalnih regijah, ter spodbujali energijsko učinkovitost, energijo iz obnovljivih virov (vključno s pametnimi omrežji) in pravični prehod.

Sodelovali bomo s partnerskimi državami, ki imajo potencial za razvoj proizvodnje obnovljivega vodika, in spodbujali oblikovanje konkurenčnih trgov, da bi omogočili mednarodno trgovanje s takim vodikom, proizvedenim zunaj EU, brez omejitev izvoza ali izkrivljanja cen. S partnerskimi državami bomo sodelovali tudi pri naložbah v infrastrukturo za razvoj trajnostnih in odpornih vrednostnih verig surovin.

Strategija Global Gateway v praksi

EU bo mobilizirala 2,4 milijarde EUR nepovratnih sredstev za podsaharsko Afriko in 1,08 milijarde EUR za severno Afriko za podporo energije iz obnovljivih virov, energijske učinkovitosti, pravičnega prehoda in ekologizacije lokalnih vrednostnih verig ter združila moči s pobudami, kot je **Power Africa**. Prispevala bo k razvoju sektorja obnovljivega vodika, saj bo omogočila poslovne priložnosti na strani ponudbe in povpraševanja v energetsko intenzivnih panogah. Uvedba **pobude za zeleno energijo Afrika-Evropa** bo prispevala k razvoju in povezovanju regionalnih energetskih trgov ter izvajanju trdnega enotnega trga z električno energijo v celinski Afriki.

2.3 Promet

Prometna omrežja so ključni pogoj za uspešna gospodarstva in družbe. Povezujejo nas z našimi partnerji in omogočajo mednarodno trgovino. Promet je tudi ključni sektor v boju proti podnebnim spremembam ter pri razvoju in uvajanju digitalnih tehnologij.

Strategija Global Gateway bo spodbujala svetovne naložbe v infrastrukturo, ki ustvarjajo **trajnostna, pametna, odporna, vključujoča in varna prometna omrežja za vse načine prevoza**, vključno z železnico, cestami, pristanišči, letališči, logistiko in mejnimi prehodi, ter te načine prevoza združila v **multimodalni sistem**. Izvajali bomo projekte prometne infrastrukture, ki bodo spodbudili trajnostni razvoj partnerskih držav in zmanjšali emisije toplogrednih plinov ter omogočili diverzifikacijo dobavnih verig teh partnerskih držav. Prizadevali si bomo tudi izkoristiti naš položaj svetovnega prometnega vozlišča.

Strategija Global Gateway v praksi

EU bo zagotovila dodatne 4,6 milijarde EUR za krepitev **trajnostnih prometnih povezav** v skladu z zeleno in digitalno preobrazbo. Po uspešni razširitvi svojega vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T) na zahodni Balkan, Turčijo in regijo vzhodnega partnerstva si bo še naprej prizadevala za dokončanje skupno dogovorjene prednostne infrastrukture in bo dejavno sodelovala s partnerji pri sprejetju čezsredozemskega prometnega omrežja (TMN-T) v južnem sosedstvu. Spodbujala bo krepitev povezav s sosednjimi strateškimi koridorji v podsaharski Afriki in Srednji Aziji, izboljšala regulativno okolje ter spodbujala standarde EU in mednarodne standarde.

Strategija Global Gateway bo spodbujala približevanje evropskim ali mednarodnim tehničnim, socialnim, okoljskim in konkurenčnim standardom, vzajemnost pri dostopu do trga ter enake konkurenčne pogoje na področju načrtovanja in razvoja prometne infrastrukture. Namenjena bo izboljšanju polnilne in oskrbovalne infrastrukture za brezemisijška vozila ter spodbujanju oskrbe z obnovljivimi in nizkoogljičnimi gorivi. Prav tako bo namenjena krepitevi letalskih in pomorskih povezav s ključnimi partnerji, hkrati pa bo določala nove standarde za povečanje

okoljske in socialne trajnostnosti, ustvarjanje poštene konkurence in zmanjšanje emisij v teh sektorjih.

2.4 Zdravje

Pandemija je razkrila slabosti zdravstvenih sistemov in krhkost farmacevtskih dobavnih verig. Opozorila je tudi na velike razlike v zmogljivostih medicinske proizvodnje po svetu. Afrika na primer še vedno uvaža 99 % svojih cepiv. Vendar **zdravstvena vprašanja še zdaleč niso povezana zgolj s pandemijo**. Ocenjuje se, da v državah z nizkim in srednjim dohodkom vsako leto umre 8,6 milijona ljudi zaradi obolenj, ki jih je mogoče zdraviti, vključno z boleznimi, ki jih je mogoče preprečiti s cepljenjem, prirojenimi motnjami in poškodbami v cestnem prometu⁹.

Strategija Global Gateway bo dajala prednost varnosti dobavnih verig in razvoju lokalne proizvodnje. Kar zadeva varnost dobavnih verig, bo EU sodelovala s partnerskimi državami za povečanje raznolikosti njihovih farmacevtskih dobavnih verig. K odpravljanju ozkih grl v mednarodnih dobavnih verigah bo prispeval tudi organ za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere (HERA).

Celine morajo biti sposobne proizvajati lastna cepiva. EU je zavezana preprečevanju prihodnjih izrednih zdravstvenih razmer s krepitvijo zmogljivosti po vsem svetu. To vključuje krepitev proizvodnih zmogljivosti v tretjih državah.

Organ **HERA** bo vzpostavil tesno sodelovanje z globalnimi partnerji za okrepitev globalnega nadzora, olajšanje mednarodnega sodelovanja in podporo zdravstvenim protiukrepom v primeru izrednih zdravstvenih razmer, podporo državam z nizkim in srednjim dohodkom pri pridobivanju strokovnega znanja in razvoju proizvodnih in distribucijskih zmogljivosti ter podporo dostopu do zdravstvenih protiukrepov, ki jih financira EU.

Strategija Global Gateway bo olajšala tudi naložbe v trajnostno infrastrukturo in regulativno okolje za lokalno proizvodnjo zdravil in medicinskih tehnologij, kar bo pomagalo povezati sedanje razdrobljene trge ter spodbudilo raziskave in čezmejne inovacije na področju zdravstvenega varstva, ter bo tako **pomagala premagati bolezni, kot so COVID-19, malarija, rumena mrzlica, tuberkuloza ali HIV/aids**.

Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC) bo prispeval h krepitvi zmogljivosti afriških centrov za obvladovanje in preprečevanje bolezni v smislu pripravljenosti in odzivanja na grožnje za zdravje. To sodelovanje bo na podlagi obstoječih partnerstev prispevalo tudi k olajšanju usklajenega spremljanja prednostno razvrščenih nalezljivih bolezni, pri katerih obstaja velika možnost izbruha, in obveščanja o njih na ravni celine ter podprlo izvajanje razvojne strategije za delovno silo na področju javnega zdravja, ki so jo pripravili centri Afrike za obvladovanje in preprečevanje bolezni.

⁹ Kruk, Margaret E.; Gage, Anna D.; Joseph, Naima T.; Danaei, Goodarz; García-Saisó, Sebastián; Salomon, Joshua A., „Mortality due to low-quality health systems in the universal health coverage era: a systematic analysis of amenable deaths in 137 countries“ (Smrtnost zaradi neakovostnih zdravstvenih sistemov v dobi splošnega zdravstvenega varstva: sistemska analiza smrti, ki bi jih bilo mogoče preprečiti, v 137 državah), The Lancet 392.10160 (2018), str. 2203–2212, [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)31668-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)31668-4).

2.5 Izobraževanje in raziskave

Izobraževanje je ključnega pomena za pravične in vključujoče družbe ter njihov dolgoročni gospodarski uspeh. Pandemija COVID-19 je razkrila slabosti v izobraževalnih sistemih po vsem svetu. Proračuni za izobraževanje v državah v razvoju so pogosto nezadostni, število učencev, dijakov in študentov pa narašča. Ocenjuje se, da se bo število učencev, dijakov in študentov na svetu v naslednjih dveh desetletjih potrojilo.

EU bo v kakovostno izobraževanje, vključno z digitalnim izobraževanjem, vlagala z vidika vseživljenjskega učenja, pri čemer bo posebno pozornost namenila vključevanju deklet in žensk ter drugih ranljivih skupin, pri katerih je stopnja šolskega izobraževanja nižja. Partnerskim državam bomo pomagali preoblikovati njihove izobraževalne sisteme in odpraviti pomanjkljivosti pri poučevanju, usposabljanju in učenju na vseh ravneh.

Olajšali bomo tudi mobilnost učencev, dijakov in študentov, osebja, učiteljev in praktikantov ter okrepili mreže in vrstniško učenje v visokošolskih institucijah. Razširjeni program Erasmus+ ponuja priložnosti za ljudi z vsega sveta.

Program Erasmus+ ima močno mednarodno razsežnost. Z razvojem bolj vključujočih in trajnostnih izobraževalnih sistemov ter povečanjem zmogljivosti upravljanja in vodenja na vseh ravneh izobraževalnega sektorja krepi mobilnost in izmenjave med evropskim izobraževalnim prostorom in partnerskimi državami. Skupni znesek, dodeljen za obdobje 2014–2020, je znašal 1,8 milijarde EUR. Mednarodna veja programa Erasmus+ za obdobje 2021–2027 se bo povečala na skupni financirani znesek 2,2 milijarde EUR iz instrumentov EU za zunanjo pomoč, da bi se okrepila evropska ponudba mobilnosti in sodelovanja na področju izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa po vsem svetu.

EU bo s partnerskimi državami sodelovala pri krepitvi sodelovanja na področju raziskav in inovacij.

Program Obzorje Evropa, največji javno financirani večstranski program za raziskave in inovacije na svetu, raziskovalcem in inovatorjem zunaj Evrope ponuja priložnost za sodelovanje v skupnih ukrepih na področju raziskav in inovacij, ki jih financira EU, programih mobilnosti in večstranskih partnerstvih za raziskave in inovacije. Program Obzorje Evropa zdaj ponuja možnost povezovanja držav s skupnimi temeljnimi vrednotami ter močnim znanstvenim, tehnološkim in inovacijskim profilom kjer koli po svetu. Komisija bo preučila tudi možnosti za povezovanje podjetniških inkubatorjev in inovatorjev po vsem svetu.

3. Naložbeni in izvedbeni model strategije Global Gateway

Da se bi dosegel obseg potrebnih naložb, bo strategija Global Gateway v mednarodno infrastrukturo mobilizirala več naložb, ki bodo tudi boljše. Za to sta potrebna nov in inovativen pristop k financiranju ter **nadgradnja našega obstoječega nabora orodij**. Strategija Global Gateway bo temeljila na **instrumentih za zmanjševanje tveganj**, kot so jamstva in mešano financiranje, da bi izkoristila združene vire iz javnega in zasebnega sektorja. **Finančna orodja bodo združena z operativnimi orodji**, kot so tehnična pomoč, dialog o politikah in gospodarski dialog, trgovinski in naložbeni sporazumi ter standardizacija, da bi pomagala ustvariti boljše pogoje za kakovostne naložbe.

3.1 Povečanje naložb

Strategija Global Gateway – finance

Cilj strategije Global Gateway je mobilizirati naložbe v razvoj infrastrukture v višini **do 300 milijard EUR v obdobju 2021–2027**.

Ta znesek sestavljajo:

- naložbe v vrednosti do 135 milijard EUR, ki jih prispeva EFSD+, vključno z novo pobudo EIB, ki bi lahko zagotovila 25 milijard EUR dodatnih naložb¹⁰,
- nepovratna sredstva v višini do 18 milijard EUR v okviru drugih programov zunanje pomoči EU,
- 145 milijard EUR načrtovanih naložb evropskih finančnih in razvojnih finančnih institucij,
- EU si prizadeva za boljše usklajevanje s svojimi državami članicami, da bi okrepila svojo strateško vlogo v upravnih odborih multilateralnih razvojnih bank v podporo projektom strategije Global Gateway.

EU pričakuje, da bo **povečala proračunsko porabo** za infrastrukturo v tretjih državah. V obdobju 2014–2020 je 14 % svojega zunanjega proračuna, tj. 9,62 milijarde EUR, vložila v projekte povezovanja. V proračunskem ciklu 2021–2027 se bo ta znesek verjetno znatno povečal. Skupni proračun Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI) – Globalna Evropa, iz katerega se financira sodelovanje s tretjimi državami, znaša 79 milijard EUR, njegov cilj pa je nameniti 35 % porabe za podnebne ukrepe. Poleg tega bo približno 10 % instrumenta NDICI namenjenih digitalnim ukrepom.

Za privabljanje zasebnega kapitala bomo uporabili tudi **inovativne finančne instrumente**. Instrument NDICI – Globalna Evropa določa jamstveno zmogljivost Unije v višini do 53,4 milijarde EUR. EU lahko spodbuja zasebne naložbe tudi prek instrumenta za predpristopno pomoč (IPA) III, programa Interreg, programa InvestEU in programa EU za raziskave in inovacije Obzorje Evropa. **Evropski sklad za trajnostni razvoj plus (EFSD+)** bo naše glavno finančno orodje za mobilizacijo naložb v okviru strategije Global Gateway. Jamstva, ki jih zagotavlja, se bodo uporabila za dejavnosti zmanjševanja tveganj in spodbujanje zasebnih naložb v sodelovanju z Evropsko investicijsko banko in drugimi evropskimi finančnimi institucijami, med drugim tudi na primer z Evropsko banko za obnovo in razvoj.

EU proučuje tudi možnost, da bi razširila svoj nabor finančnih orodij, in sicer z vzpostavitvijo **evropskega instrumenta za izvozne kredite**, ki bi dopolnil obstoječe ureditve o izvoznih kreditih na ravni držav članic in povečal skupno moč EU na tem področju. Instrument bi

¹⁰ Komisija predlaga novo pobudo Global Gateway za znatno povečanje naložb, ki se financirajo iz proračuna EU. Za obdobje 2022–2027 ponuja dodatnih 750 milijonov EUR v letnih tranšah, če EIB ta sredstva dopolni v skladu z ustreznimi ureditvami in izvajanje teh projektov napreduje, kot je bilo načrtovano. V ta namen je treba nujno nadaljevati delo v zvezi z opredelitvijo in ocenjevanjem projektov. Komisija predlaga, naj se to oceni leta 2024, da bi se po potrebi povečal proračun.

pomagal v večji meri zagotavljati enake konkurenčne pogoje podjetjem EU na trgih tretjih držav, kjer morajo čedalje pogosteje konkurirati tujim konkurentom, ki so deležni zajetne podpore svoje države, ter jim tako olajšal sodelovanje v infrastrukturnih projektih.

Financiranje strategije Global Gateway prek EFSD+

EFSD+ je inovativen instrument, ki bo prek svoje jamstvene zmogljivosti in mešanja nepovratnih sredstev pomagal ustvarjati naložbe v različne sektorje strategije Global Gateway. Na voljo daje 40 milijard EUR v obliki jamstev.

Jamstva

Jamstva EFSD+ se ponujajo pod ugodnimi in zelo konkurenčnimi pogoji. Zasebnim vlagateljem omogočajo financiranje projektov na zahtevnejših trgih, saj prevzemajo tveganja bolj nestabilnih okolij, hkrati pa preprečujejo izkrivljanja trga.

Ker EFSD+ krije del tveganj, lahko partnerji Unije za financiranje razvoja jamstva EFSD+ dopolnijo z lastnimi sredstvi, kar bo privabilo dodatne vlagatelje. Naložbeni programi se bodo izvajali na dva glavna načina:

- **EU bo v partnerstvu z EIB zagotovila jamstvo v višini 26,7 milijarde EUR v obliki financiranja** za podporo naložb v več sektorjih, kot so čista energija, zelena infrastruktura in zdravje, pri katerih je EIB že dosegla dobre rezultate v okviru prejšnjega mandata EIB za zunanja posojila. Zagotovljeno kritje tveganja bo EIB omogočilo, da partnerskim državam ponudi posojila za trajnostne naložbe v povezljivost in druge prednostne sektorje. Jamstvo Unije bo imelo največji možni učinek na naložbe strategije Global Gateway v tistih partnerskih državah, kjer državna in druga tveganja v javnem sektorju še vedno predstavljajo veliko ozko grlo. Partnerski pristop v okviru EFSD+ bo zagotovil močno usmeritev v skladu s prednostnimi nalogami strategije Global Gateway, pri čemer bo spodbujal sinergije in dopolnjevanje z vsemi področji zunanjega delovanja EU;
- Komisija bo kot enega od sektorskih sklopov **odprte arhitekture EFSD+ (13 milijard EUR)**, predlagala poseben **sklop strategije Global Gateway**, ki bo skupaj z drugimi tematskimi sklopi, kot je sklop za trajnostno financiranje, osredotočen na sektorje, kot so trajnostna energija, čisti promet in digitalnost. Oblikovan bo poseben podsklop za digitalno povezljivost s pristopom na ravni države za okrepitev konvergence s svežnji EU za digitalno gospodarstvo. Sodelovanje z različnimi evropskimi finančnimi institucijami bo omogočilo, da se v celoti izkoristi bogastvo geografskega in sektorskega strokovnega znanja, ki je na voljo v teh institucijah, da bi se sprostila ozka grla pri naložbah, s katerimi se spoprijema zasebni sektor v državah gostiteljicah.

Mešano financiranje

- Kadar imajo projekti javno dodano vrednost, ki je ni mogoče izraziti v denarni vrednosti in je z jamstvi ni mogoče obravnavati, bo EU uporabila **mehanizme mešanega financiranja v okviru sklada EFSD+**. Ti mehanizmi uporabljajo nepovratna sredstva in posojila za podporo naložbenih projektov, ki niso zanimivi za banke, v partnerskih državah EU, hkrati pa krepijo njihovo trajnostnost, odpornost proti podnebnim spremembam in razvojni učinek.

Financiranje, ki ga bo podpiral EFSD+, bo **temeljilo na sistematičnih mehanizmih za izločitev neobičajno nizkih ponudb**, ki ogrožajo dejansko izvajanje projektov ali načela strategije Global Gateway, **in tujih subvencij**, ki ogrožajo enake konkurenčne pogoje. Pozornost bo namenjena tudi zagotavljanju, da trgovina in naložbe niso izkrivljene, kadar EU financira projekte v tretjih državah. Partnerji EU za financiranje razvoja bi morali upoštevati podobne standarde javnega naročanja, kot se uporabljajo v EU.

Kadar bo treba EFSD+ uporabiti zaradi neugodnega regulativnega okolja ali zunanjih učinkov, ki se ne kažejo v tržnih cenah (npr. emisije CO₂), bo EU sodelovala s partnersko državo, **da bi odpravila te temeljne pomanjkljivosti**. To bi moralo zmanjšati odvisnost partnerske države od prihodnje zunanje pomoči.

3.2 Naložbam prijazno okolje

Spodbudno okolje ima ključno vlogo pri mobilizaciji večjih naložb v infrastrukturo, ki je v skladu tudi s strogimi tehničnimi, konkurenčnimi, okoljskimi in socialnimi standardi ter standardi upravljanja. EU bo uporabila svoja različna orodja za izboljšanje pogojev za privabljanje kakovostnih naložb v partnerskih državah. To bo vključevalo delo na različnih področjih:

- krepitev **mobilizacije domačih virov, upravljanja javnih financ in upravljanja dolgov** ter izboljšanje **vzdržnosti dolga**;
- spodbujanje reform v partnerskih državah za vzpostavitev **preglednih, nediskriminatornih in trajnostnih regulativnih okvirov**, usklajenih z mednarodnimi standardi, ter krepitev njihove zmogljivosti za uveljavljanje skladnosti s pravnimi obveznostmi;
- izboljšanje toka **trajnostnega financiranja** s spodbujanjem ustreznih taksonomij, standardov in razkritij. Komisija razvija celovito strategijo za povečanje dostopa do trajnostnega financiranja v državah z nizkim in srednjim dohodkom;
- povečanje zmogljivosti partnerskih držav za razvoj infrastrukturnih načrtov in pripravo **verodostojnih naborov projektov**, usklajenih z nacionalnimi razvojnimi strategijami in potrebami;
- spodbujanje drugih ponudnikov dvo- in večstranskih virov financiranja, **da spoštujejo mednarodne standarde za naložbe v infrastrukturo**;
- dejavno sodelovanje v zadevnih **mednarodnih organih za določanje standardov**.

Boljše naložbe v infrastrukturo – EU bo:

- spodbujala uporabo **večstranskih orodij**, kot so okvir MDS za oceno upravljanja javnih naložb (PIMA), metodologija OECD za ocenjevanje sistemov javnega naročanja (MAPS) in model MSD/Svetovne banke za oceno fiskalnega tveganja pri javno-zasebnih partnerstvih (PFRAM), da bi se izboljšala **priprava projektov** in zagotovila **stroškovna učinkovitost** na področju infrastrukture;
- zagotavljala **tehnično pomoč** za krepitev zmogljivosti in tehnične študije v partnerskih državah prek programov NDICI – Globalna Evropa in Instrumenta za tehnično podporo za države članice EU, ki omogoča izmenjavo znanja med nacionalnimi upravami v okviru programov, kot je TAIEX;

— spodbujala izvajanje **načel skupine G20 za naložbe v kakovostno infrastrukturo** na mednarodni ravni.

4. Usklajevanje prizadevanj s podobno mislečimi partnerji

EU bo pri izvajanju strategije Global Gateway tesno sodelovala s podobno mislečimi partnerji, da bi **razvila sinergije med njihovimi prizadevanji** za povezovanje in kakovostno infrastrukturo s tretjimi državami ter dosegla največji možni učinek pri odpravljanju svetovne infrastrukturne vrzeli. To sodelovanje bo zajemalo vse vidike našega dela, vključno z usklajevanjem politik, sodelovanjem in sofinanciranjem skupnih ali vzporednih projektov, skupnimi prizadevanji z državami gostiteljicami, zasebnim sektorjem in mednarodnimi finančnimi institucijami ter sodelovanjem v okviru ustreznih mednarodnih forumov za določanje standardov.

Skupina G7 že izvaja številne pobude, ki podpirajo trajnostno infrastrukturo v partnerskih državah. EU je v celoti zavezana postopni spremembi financiranja infrastrukture, h kateri so se zavezali voditelji skupine G7 na **vrhu v Carbis Bayu** junija 2021, in ima dejavno vlogo pri uresničevanju tega cilja v praksi. EU meni, da je to dolgoročno partnerstvo, h kateremu se bodo lahko pridružili tudi drugi.

EU je že sklenila **partnerstvo za povezovanje** z Japonsko in Indijo. Na podlagi ministrske izjave iz leta 2020 namerava tudi skleniti partnerstvo za povezovanje z Združenjem držav jugovzhodne Azije (ASEAN). V začetku tega leta je z Združenimi državami Amerike ustanovila Svet za trgovino in tehnologijo, v katerem pogodbenici sodelujeta tudi za spodbujanje varne in trajnostne mednarodne digitalne poveztljivosti. EU si bo prizadevala za nadaljnje sodelovanje z ZDA, Kanado, Republiko Korejo in drugimi podobno mislečimi partnerji.

Da bi bila strategija Global Gateway uvrščena višje na politični agendi, jo bo Evropska unija uvrstila med prednostne naloge večstranskih in po potrebi dvostranskih vrhov z našimi mednarodnimi partnerji, pri čemer bo začela s prihodnjim **vrhom EU-Vzhodno partnerstvo, ki mu bo sledil vrh EU-Afriška unija**. Načela strategije Global Gateway bo vključila tudi v svoje obstoječe sodelovanje na področju povezovanja s partnerskimi regijami, organizacijami in državami.

5. Upravljanje in komuniciranje

Projekti strategije Global Gateway se bodo razvijali in izvajali prek pobud **Ekipe Evropa**. Institucije EU, države članice in evropske finančne institucije bodo sodelovale z evropskimi podjetji ter vladami, civilno družbo in zasebnim sektorjem v partnerskih državah.

Za izvajanje strategije Global Gateway bodo pod splošnim **vodstvom** predsednice Komisije skrbeli visoki predstavnik/podpredsednik Komisije in pristojni komisarji. V zvezi s tem bo ustanovljen **odbor za strategijo Global Gateway**, ki bo zagotavljal strateške smernice za to pobudo, zlasti v zvezi z razvojem projektov Ekipe Evropa.

Komisija bo ustanovila **poslovno svetovalno skupino za strategijo Global Gateway**. Ta skupina bo zagotovila sodelovanje zasebnega sektorja ter bo preprosto dostopna in namenjena razpravi o izvajanju strategije Global Gateway. Sprejemala bo mnenja podjetij in izmenjevala znanje, da bi čim bolj povečala učinek in učinkovitost naložb. Ta skupina bo delovala dopolnilno in brez poseganja v obstoječe organizacije za podporo podjetjem. Vzpostavljen bo tudi dialog s **civilno družbo** za zagotovitev popolnoma vključujočega pristopa.

V podporo temu bodo imele **delegacije EU** v tesnem sodelovanju z državami članicami EU v okviru pristopa Ekipa Evropa ključno vlogo pri usklajevanju z vsemi deležniki na terenu in vzpostavljanju stikov s partnerskimi državami, da bi opredelile projekte, poiskale financiranje zanje in spremljale izvajanje. To bo del širših diplomatskih prizadevanj, ki se bodo izvajala skupaj z državami članicami za spodbujanje modela strategije Global Gateway ter gospodarskih, družbenih in okoljskih koristi, ki jih prinaša.

EU bo začela **kampanjo ozaveščanja** v partnerskih državah, da bi državljanom in institucionalnim deležnikom pojasnila pristop strategije Global Gateway, pri čemer bo države članice in evropske finančne institucije pozvala, naj združijo moči v tem sporočilu. Komisija bo v letu 2022 vzpostavila tudi namensko komunikacijsko kampanjo o strategiji Global Gateway znotraj EU.

6. Načrti za prihodnost

Cilj strategije Global Gateway je združiti **kapital in strokovno znanje Ekipa Evropa**, njenih partnerjev in zasebnega sektorja. Temeljila bo na potrebah naših partnerskih držav in strateških interesih Evropske unije. V tem duhu bomo skupaj s partnerskimi državami razvili strategijo Global Gateway ter pozvali civilno družbo in lokalni zasebni sektor, naj dejavno sodelujeta v naših izmenjavah. EU bo zdaj pomagala drugim državam, ki so se pripravljene pridružiti. Pritegnili bomo tudi **zasebni sektor**, da bi sprostili njegov kapital, strokovno znanje in izkušnje.

Napredek pri izvajanju strategije Global Gateway se bo **redno in proaktivno spremljal ter ocenjeval, o njem pa se bo tudi poročalo**. Strategija bo po potrebi prilagojena. Komisija in visoki predstavniki sta zavezana hitremu izvajanju strategije ter bosta o tem podrobno obveščala Svet in Parlament.

EU bo na podlagi uspešnega evropskega foruma o povezovanju iz leta 2019, na katerem so sodelovale nekatere partnerske države EU in ključni deležniki, redno gostila **forum Global Gateway**. Komisija bo **junija 2022 organizirala srečanje z deležniki**, da bi ocenila napredek, dosežen pri izvajanju strategije Global Gateway, in začela dialog o nadaljnjih korakih.